

Alleoy Historielag

Scrap-Book

15

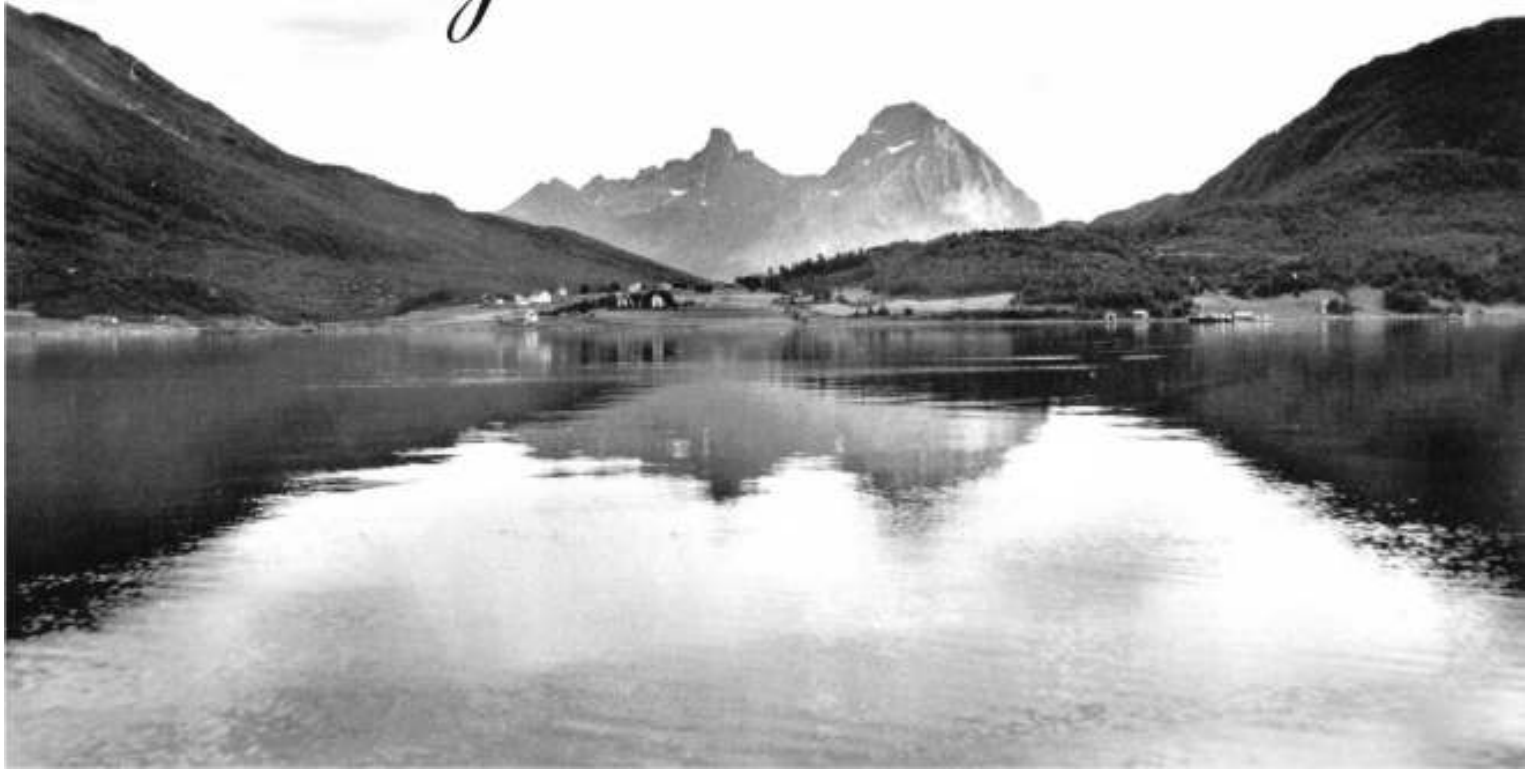
2009

Innholdsfortegnelse

(AN – Avis Nordland, MA – Meløyavisa)

Meløykalenderen 2009	side	3
MA 11.02.2009 Tilskudd til Meløygården	"	4
Framtia 27.05.2009 Tilskudd til Meløygården	"	5
MA 02.04.2009 Kamp for Mesøy-navnet	"	6
Innkalling til årsmøte på Hurtigruten 02.05.2009	"	7
Årsmøte-/jubileumstur lørdag, den 2. mai 2009 med MS "Trollfjord" Ørnes-Bodø, Norsk Luftfartsenter (Flymuséet) "	"	8
MA 07.05.2009 Årsmøte på hurtigruta	"	20
MA 12.05.2009 Takk og verbale blomster fra årsmøtedeltakere	"	22
MA 06.08.2009 God lokalhistorie ("Røtter i Rødøy 2")	"	23
Røtter i Rødøy 2 av Trond Aakvik	"	24
Rana Blad 29.07.2009 " , personlig og historisk	"	25
Lokalhistorisk Nytt (Rødøy) julen 2009 Omtale av Meløy Historielags arr. nov. 2009	"	26
Markedsdag ved Salten Museum, Øde, lørdag, den 11.0.2009	"	27
Framtia 22.07.2009 Historisk sommertur	"	29
Sommertur til Alstahaug søndag, den 09.08.2009	"	30
Årbok nr. 25/2009	"	53
" , forord	"	54
" , omtale av DIS-Salten Slektshistorielag	"	55
" , jubileumsartikkel (25 år) av Oddleiv Torsvik	"	56
Presentasjonsarrangement vedr Årbok og Kalender på Ørnes Hotell den 13.11.2009	"	58
MA 17.11.2009 Tjuefem skribenter og tjuefem år	"	58
AN 16.11.2009 Årboka legges ut for salg i dag	"	59
Kulturvernprisen fra Meløy Historielag til "Sørgårds kai", Ørnes Hotell 13. 11.2009	"	60
MA 17.11.2009 " " "	"	61
Framtia 25.11.2009 " " , Kai for generasjoner	"	62
Framtia 18.11.2009 Bitt av bildebasillen, Reidun Hals og Terje Olufsen tar tak i Chr. Waatviks bilder	"	64
MA 24.11.2009 Telelinjens utvikling, utstilling og kåseri	"	66
AN 25.11.2009 "Telelinjen" åpnes i kveld	"	68
Telefondamene på Ørnes i gamle dager	"	69
Onsdagskveld på Ørnes gamle handelssted 25.11.2009	"	70
Jule- og nyttårshilsen til Meløy Historielag fra Salten Museum	"	71

Meløykalenderen 2009

Hurra, nå kan vi snart sette i gang

11.02.2009

MELØY: Det sier en glad og fornøyd leder for Stiftelsen vern av Meløygården, Per Swensen til Meløyavisa. Han har nettopp fått vite at Meløy historielag gir stiftelsen 150.000 kroner til restaurering av Meløygården.

REDDET: Det eldste og største huset i Meløygården ble reddet med nytt tak og ny kledning for noen år tilbake, og nå gjenstår innredningsarbeidet før huset kan tas i bruk og leies ut.

Stiftelsen sendte inn søknader til Meløy kommune, Salten Museum og en til Meløy historielag.

I utgangspunktet søkte de Meløy kommune om å få "låne" en arbeidsmann i tre måneder til restaureringsarbeidet, og de to andre om 150.000 fra hver.

Meløy formannskap vedtok imidlertid å bevilge kr. 100.000 til arbeidet under forutsetning at både Meløy historielag og Salten museum gikk inn med 150.000 kroner hver.

Endelig kan vi få gjort noe som virkelig monner, sier Swensen.

Vi har jo så langt investert et par millioner, og står nå litt i stampe på grunn av økonomien.

Onsdag, den 27. mai 2009

Liv laga tross pengemangel

Av:
Anfinn Myrvang

Det har i alle år vært et uttalt ønske fra Stiftelsen for vern av Meløygården at det skulle være liv og virksomhet i fellestunet ute på Meløy. Men dårlig økonomi har like lenge gjort det problematisk å oppgradere og vedlikeholde bygningene. Selv om mye positivt har skjedd, er det fremdeles lang vei å gå for at man bygningsmessig er ovenpå.

Kirkestedet på Meløy, innbefattet det gamle fellestunet Meløygården, ble for snart ti år siden valgt til kommunens Tusenårssted.

Et rimelig valg, etter som det var her kommunens "vugge" en gang i tiden sto. Her var all kommunal og kirkelig virksomhet samlet til langt inn på 1900-tallet. Man antar at adelslekten Benkestok hadde sitt sete midt i det nåværende tunet, og området er ellers omgitt av gammel historie av ymse slag.

Mye er gjort

Kirken er renoverert og reparert av offentlige midler og fremstår som i sine glansdager. Banken er etter hvert blitt satt i god stand og huser i dag Henrikholla Kro og historielagets arkiv. Den gamle kommunestyresalen i Allmuestua er pusset opp og er blitt et flott møtelokale. Hybelhuset (eller Anders Larsa-huset) ble fornyet utvendig for noen år siden og man er i gang med den innvendige fornyelsen. Men her gjenstår enda en god del arbeid før huset kan benyttes. Utearealet i tunet har også fått en rimelig bra ansiktsløfting.

Det koster å ruste opp

Svært mye av dette arbeidet er utført på dugnad av befolkningen på øya og betalt av et kommunalt tilskudd (50.000 kroner i henholdsvis 2007 og 2008), **tilskudd fra Meløy Historielag** samt lån som stiftelsen har tatt opp.

I dag sitter Stiftelsen for vern av Meløygården med et restlån på 430.000 kroner, noe som tynger en slunken kasse betydelig.

- De økonomiske marginene er små, sier leder i stiftelsen, Per Swensen.

- Det betyr i klartekst at det er lite rom for større investeringer, så fremt ikke vi ikke får tilskudd fra kommunen eller langsiktige utleieavtaler.

2. april 2009

Kjemper for Mesøy-navnet

Av Kenneth Didriksen

MELØY: Mesøy Grendelag og grunneiere på øya kjemper for å få Statens kartverk til å snu, og oppheve sitt vedtak om å endre navnet på deres hjemsted fra Mesøy til Messøya. – Vi oppfordrer folket til å delta på vår underskriftskampanje på nett, på adressen <http://www.underskrift.no/vis.asp?kampanje=2088>, sier leder i grendelaget, Eilif Ludvigsen til Meløyavisa.

MESØY ELLER MESSØYA: Statens kartverk opplever sterke protester etter at de vedtok å endre stedsnavnet Mesøy til Messøya. Nå lanserer Mesøy Grendelag en underskriftskampanje, og kjemper for å få kartverket til å endre sitt vedtak.

Navnet Mesøy er unikt og enestående

Ingen andre steder i Norge har dette navnet. Hvorfor ikke beholde navnet også for ettertiden? Navnet Mesøy kan dokumenteres tilbake i lang tid. Det dreier seg om kulturminnevern, vern om skriftspråk, og rett til selv å bestemme over eget navn, samt identitet og lokal tilhørighet, mener grunneiere og grendelag, som reagerer sterkt på at Statens kartverk har vedtatt navneendringen, uten å ta hensyn til innspillene fra de berørte.

Oppdaget i kart

– Navneendringen ble først oppdaget, ved at navnet var endret i sjøkart, forteller leder i Mesøy Grendelag, Eilif Ludvigsen. For til tross for massiv motstand vedtok kartverket å endre navnet, og begrunnelsen deres for vedtaket er lokal, nedarvet uttale.

– Både lokalbefolkning, berørte grunneiere, Mesøy Grendelag, mange med aner fra øya, samt Meløy kommune og **Meløy Historielag** er uenige i dette vedtaket, opplyser grendelaget, som nå jobber nå med å få Statens kartverk til å omgjøre sitt vedtak.

Lanserer underskriftskampanje

Merete Larsen, som er en av de berørte grunneierne har gjennom Mesøy grendelag opprettet en nettbasert underskriftskampanje på adressen

<http://www.underskrift.no/vis.asp?kampanje=2088>

– Her håper vi at så mange meløyfjerdinger som mulig går inn og støtter oss med sin underskrift, sier Ludvigsen. Ankefristen på navneendringen er 3. mai. – Det er ingen som skjønner vitsen med at navnet blir endret, og vi har inntrykk av at folk i stor grad er uenige i at navnet bør skiftes. Vi håper vi kan få snudd dette, sier Mesøyværingen Ludvigsen.

Meløy Historielag
v/Oddleiv Torsvik
Chr. Tidemanns vei 101
8150 ØRNES

INNKALLING TIL ÅRSMØTE

Meløy Historielag fyller 25 år den 1. april 2009, og har besluttet å markere dette i forbindelse med

ÅRSMØTE lørdag, den 2. mai 2009

på følgende måte:

Tur med nordgående hurtigrute MS "TROLLFJORD" til Bodø, avgang fra Ørnes kl. 09.30
lørdag, den 2. mai 2009.

Besøk/omvisning ved **Norsk Luftfartsmuseum** i Bodø.

Fellesreise med buss fra Bodø til Ørnes. Beregnet ankomst til Ørnes før fergeavgang kl. 19.50.

Servering: Kaffe og lunchtallerken.

GRATIS DELTAKELSE FOR MEDLEMMER !

Begrenset plass, men mulighet for å ta med familie-/ikkemedlem for kr. 500,- pr. person.

Kåseri/presentasjon av aktuelt lokalhistorisk emne underveis.

ÅRSMØTET AVHOLDES PÅ HURTIGRUTEN, ÅPNING KL. 10.00.

Vanlige årsmøtesaker i henhold til vedtektene. Saker som ønskes behandlet må være styret i hende innen 18. april d.å.

FRIST FOR PÅMELDING: LØRDAG, DEN 18. APRIL 2009.

til

Oddleiv Torsvik tlf. 75 75 45 69 / mob. 97 77 99 40

e-mail : ortors@online.no

Med hilsen
Meløy Historielag
styret

På årsmøte- / jubileumstur med

Meløy Historielag

LØRDAG, den 2. mai 2009

Klar for tur til Bodø med
MS "Trollfjord" –
f.v.: Oddleiv Torsvik,
Sigrun Karlsen, Magne
Torset og Einar Torset.

PÅ TUR MED MELOY HISTORIELAG

2009 ÅRSMØTETUR TIL BODØ

1. april 2009 fylte Meløy Historielag et kvart hundre år, og laget markerte begivenheten ved å invitere sine medlemmer med på årsmøtetur med nordgående hurtigrute MS "Trollfjord" lørdag, den 2. mai, med gratis deltakelse for medlemmer.

Årsmøtet ble avholdt i skipets store auditorium i løpet av en times tid, og deretter holdt Anfinn Myrvang et kåseri om hurtigruten – relatert til Meløy & omegn gjennom sin eksistens fra 1893 og framover.

Det vanket kaffe og wienerbrød underveis, og en representant fra skipets besetning orienterte til slutt om livet om bord og Hurtigruten som arbeidsplass.

Før man visste ordet av det, var vi klappet til kai ved terminalen i Bodø, og det bar opp til Norsk Luftfartsmuseum for lunsj og omvisning.

En svært hyggelig og interessant dag ble avsluttet med en behagelig busstur heimover utpå ettermiddagen – også den lærerik m/guide.

Lederen i Meløy Historielag, Oddleiv Torsvik, ønsker alle velkommen til årsmøte og Bodøtur

**En orientering om
livet om bord**

Som avslutning på møtedelen om bord på MS "TROLLFJORD" kåserte Anfinn Myrvang om Hurtigrutens historie – spesielt relatert til Meløy & omegn.

Per Swensen

**På Norsk Luftfartsmuseum hadde vi først lunsj på Gidsken Café, og der-
nest omvisning både i sivil og militær del på muséet.**

**- Og på bussturen heimover fikk vi oppfrisket våre kunnskaper om blant
annet historiske årstall innenfor kommunikasjon i området, samt diverse
data vedrørende broer og tunneler langs RV17.**

Meløyavisa

Torsdag, 7. mai 2009

Årsmøte på hurtigruta

MELØY: Meløy Historielag – som i år kan feire 25-års-jubileum – avholdt lørdag sitt årsmøte på nordgående hurtigrute "Trollfjord" med påfølgende omvisning på Luftfartsmuseet. Der var det også servering.

Kristian Tønning

Oddleiv Torsvik ble gjenvalgt som leder med applaus, og også samtlige andre valg skjedde med applaus. Valgkomiteen ved Terje Olufsen og Øystein Brkelund må ha gjort en god jobb. Godt over 30 medlemmer deltok på årsmøtet. Torsvik sa blant annet at laget hadde god økonomi, og man hadde blant annet bevilget 150.000 kroner til restaureringen "Anders Larsastua" i Meløygården. – Vi har også penger "på bok", sa han. På møtet ble det enstemmig vedtatt å heve kontingenten til 100 kroner per år. Man kan også betale livsvarig kontingent på 500 kroner for inneværende

UTENFOR LUFTFARTSMUSEET: Anfinn Myrvang, Per Swensen, Oddleiv Torsvik, Anne Rita Kolberg og Unni Torsvik

år. For neste år blir den 1.000 kroner. Flere har allerede betalt livsvarig kontingent.

Sommertur

Sommerturen i fjor ble avlyst

grunnet liten påmelding. Lederen ba om forslag på sommertur i år, og han fikk en del forslag.

Styret har tatt initiativ ovenfor Statkraft og Meløy kommune

om samarbeid for å markere at det i 2012 er 100 år siden kraftutbyggingen startet i Meløy. Kommunen hadde gitt positivt svar og vil følge opp saken i videre kontakt med Statkraft.

– Men det er ikke full enighet mellom oss og Statkraft om datoen. Statkraft mener at det er datoen da turbinene begynte å gå rundt som er den rette datoen å markere. Vi mener at datoen må være da man startet arbeidet.

På møtet fremkom også tanker om at man burde få en statue av den første direktøren på kraftverket. Man hadde ikke mange statuer å vise frem i Meløy.

Årboka

Man skal fortsette arbeidet med utgivelse av årbok og kalender. Salget av kalendere har gått noe ned. Man antar blant annet at det skyldes at kommunen gir ut egen kalender.

Styret består nå av leder Oddleiv Torsvik, Ole Hjalmar Schulz og Per Swensen. Varamedlemmer Anfinn Myrvang, Ashild Ursin og Alf Kristoffersen. Revisor Arne Hanner, men sistnevnte – som har vært revisor i alle år – sa klart fra at dette ble siste året.

Til stiftelsen vern av Meløygården ble Anfinn Myrvang valgt og også valgkomiteen ble gjenvalgt.

Det var innkommet forslag fra medlemmene til årsmøtet.

**Anfinn Myrvang, Per Swensen, Oddleiv Torsvik,
Anne-Rita Kolberg og Unni Torsvik**

Meløyavisa

Tirsdag, 12. mai 2009

Takk

Meløy historielags` styre fortjener verbale blomster for avviklingen av lagets årsmøte og påfølgende program for dagen den 2.mai. Dette var topp.

Martha og Frithjof Hamnevoll

Meløyavisa

Nr. 46 Torsdag 6. august 2009 Iressalg kr 20,- Årgang 23

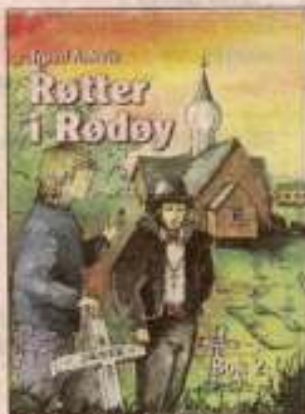
Meget god lokalhistorie

Forfatteren Trond Aakvik i Rødøy har gitt ut bok nummer to med tittelen "Røtter i Rødøy", og la det være sagt med en gang: - Dette er blitt ei "kjempetok".

Jeg har lest mange bygdebøker opp gjennom årene, men dette er en av de beste - om ikke den beste. Sterke ord kanskje, men jeg er ikke den eneste med den oppfatningen. Boka er utgitt av Meløy Historielag, og faktisk er det litt rart at ikke Rødøy kommune her kjenner sin besøkestid. Men dem om det.

Det første som slo meg med boken var baksatsfotoet fra 1869 av Rødøy gamle prestegård. Det bildet av den gamle Bårdstua var med. I den refererte jeg mine første kommunestyre fra kommunen fra 1960 og oppover. Sven Hansen var ordfører og Sigurd Wolden fra Agskardet formannskapssekretær. Sistnevnte var også kommunestyremedlem i Meløy (Ap) i flere perioder. På den tiden håndbilste representantene Rødøy høytidelig på hverandre både før og etter møtet. Men debattene kunne være steinbårde med sterke ord. Middag var alltid i andre enden av Bårdstua, og som regel var det nydelige hjemmelagde fiskekaker.

Kommunestyremøtene varte til enten nordgående "Rødøy" eller lokalbåten kom i 11-tiden - eller nys senere på natta. Som oftest

FORSIDEN: Det er en akvarell av Anfinn Myrvang fra Engavågen.

skulle de innom Melfjorden, og den fjorden i sydøst storm må egentlig oppleves for å forstå hvor store bårene kan bli.

Men tilbake til boken, som har hentet sitt stoff kun fra 1800-tallet. De 28 artiklene er av varierende lengde. Noe jeg satte stor pris på er at samtlige artikler er ledsaget av en note der det er benvist til kilder. Det gir boken ekstra troverdighet. Dessuten er det et vell av illustrasjoner i den.

Det er umulig å nevne alle artiklene i boken. En spesiell er "Mødet er sat!". Den omhandler et møte i kommunebestyrelsen på Røds Prestegaard 10. mai i 1874. Det første møtet i kommunen ble holdt i 11. juli i 1838, og da på "Præste Nattboldsetet"

på Meløy (- ikke Meløya Trond Aakvik)

At de første møtene ble holdt ber skyldes de uavklarte og kaotiske tilstander i Rødøy sogn grunnet den permitterte sognepresten Carl Ingier. (Den personen omtales i egen artikkel i boken). Det "udnevnte" formannskapet besto av ordfører og sogneprest Carl T. Schmidt, fuderådsmann Anders Dass fra Sunda og gårdbruker Hans Krey Hansen fra "Meløskagen".

Rødøys ledene menn har aldri vært redde for å si sin mening om overordnede myndigheter, og den 3. november samme år får amtmannen i Nordland korreks for utidig innblanding.

I samme artikkel er også delingen av Rødøy prestegjeld med annekset Meløy. Det hendte rett som det var at enten måtte ikke representantene fra Rødøy opp eller representantene fra Meløy. Men deling ble det til slutt der Melo Herred påtok seg 3/5 deler av utgiftene og Røds 2/5.

En annen artikkel omhandler jekteskipper Anders Bang. Med sin første konsensdatteren Christina fra Tjong fikk han ti barn. På hennes dødsleie fortalte Bang at han også hadde et del barn ellers. Anders Bang giftet seg så med Laura Rønning fra Trondbeim. Hun var da busjomfru hos handelsmann Aagaard i Hammer-

fest. Med henne fikk han også ti barn - og en god del ellers. Hvor mange vet vi ikke.

Bang var både en dyktig jekteskipper, gårdbruker, handelsmann med mer. Aakvik betegner Bang som datidens Rakke da det økonomisk gikk både opp og ned for ham. Han var fur eksempel den første handelsmann i Mehamn.

Øya Rødøy fikk i 1833 besøk av tre engelakmenn som satte øya Rødøy som grensen for deres fremryking mot Nordpolen De utga et hefte på 107 sider der 15 av sidene omhandler Rødøy. Spesiell omtale får også "Sodoma og Gomorra i Rødøy". Den omhandler markedet på Sleipnes - ført i pennen av den tidligere omtalte sogneprest Ingier.

Min anbefaling er både til Rødøy- og Meløyfjerdinger: Kjøp Trond Aakviks bok "Røtter i Rødøy nr.2". Den er verd prisen på 300 kroner inklusive porto, og kan foreløpig bestilles direkte hos forfatteren.

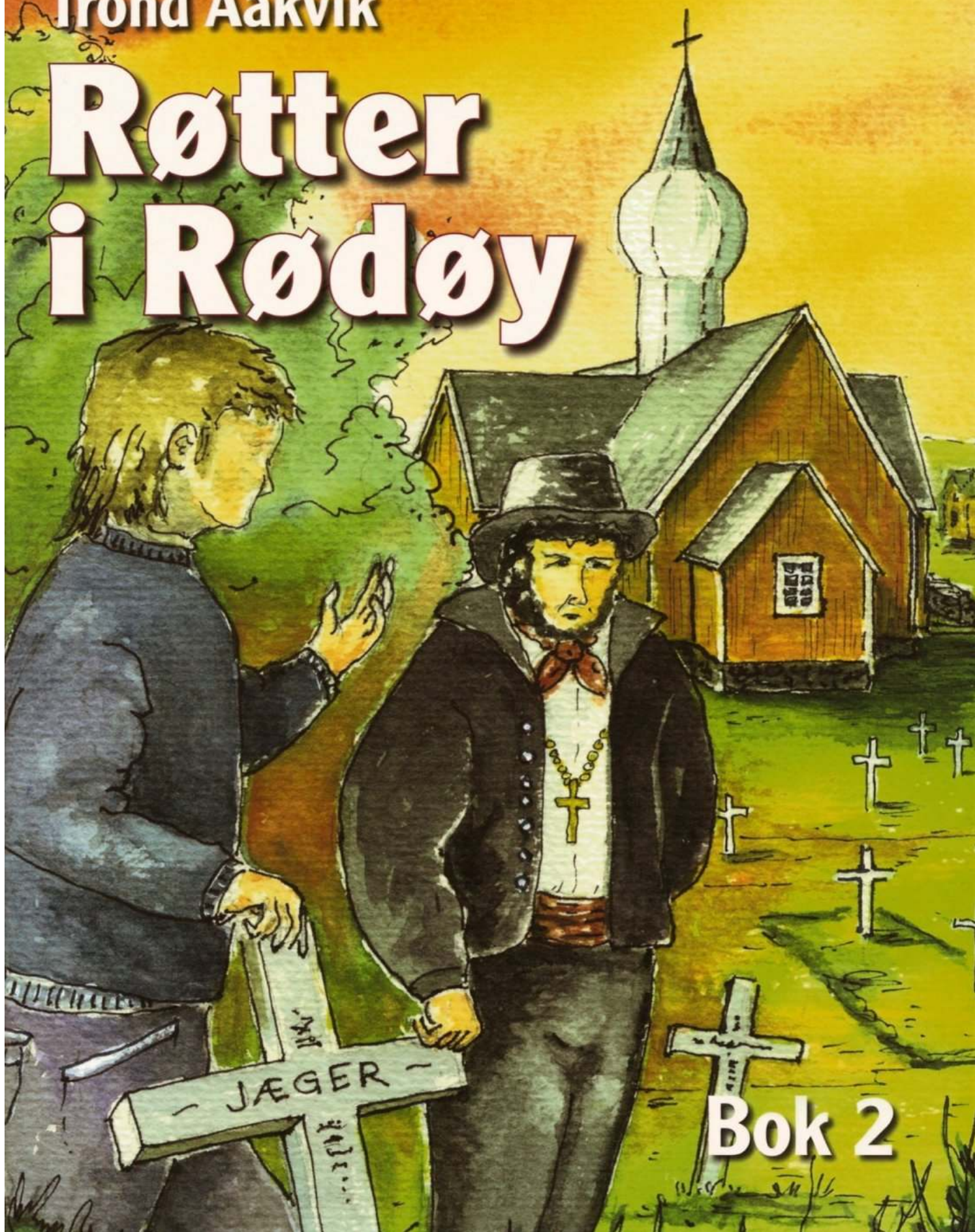
Trond Aakvik har flere bøker i emning. Denne boken har han brukt fem år på.

Kristian Tvenning

Trond Aakvik

Røtter i Rødøy

Bok 2

onsdag, den 29. juli 2009

BOK RØTTER I RØDØY 2 ER UTGITT

Personlig og historisk

REISER I TID: Trond Aakvik viser seg selv til å skrive Rødøys historie. To bøker har kommet ut, nummer tre ligger klar og den fjerde er godt påbegynt. Foto: Privat

Onsdag 29. juli 2009 RanaBlad

RanaBlad Onsdag 29. juli 2009

RØDØY: Da Trond Aakvik ble sint på byggedyrene kom boken Røtter i Rødøy ut på to måneder. Nå er oppfølgeren her. Fem år etter.

Bente Nygård
bente.nygard@ranablad.no
TF: 75 12 39 44

Arbeidet med å få den ferske har han båret med seg i fem år. Men den første delen i serien har en annen historie.

– Bok nummer en ga jeg ut på to måneder. Jeg ble sint på byggedyrene i Rødøy og lagde den som et svar på det.

Historiebøkene er utgitt i samarbeid med Meløy Historielag. Allerede nå ligger nummer tre klar. Det mangler bare å få orden på den økonomiske biten.

«Da med ett står du der som en disig skygge, men likevel synlig.»

Trond Aakvik

– Det er dyrt å gi ut bøker, og det tar tid før innbetaling kommer inn. Jeg har sett Rødøy betvinsne!

om et rentefritt lån, men fikk avslag.

Møter med prestan
Sitat fra kapitlet «Sogneprest Jørgens beispelene». Trond Aakvik står på Rødøy kirkegård.

«All grunnloven står jeg under de ruvende bekkene og studerer Jørgen-menn jeg har lest om og kjennet.

Du med et står du der som en disig skygge, men likevel synlig.»

Røtter i Rødøy 2 er på mange måter bygd opp rundt soknepresten Jørgen som levde og virket på 1800-tallet. Aakvik beskriver livet som møter med ham.

– Har du møtt Ingjer?
Aakvik krummer lett og sier at han har fått massevis av henvendelser fra folk som spør om akkurat det samme. Og alle får samme svar.

– Det får du selv vurdere. Jeg har skrevet det selv og det er ikke uten grunn.

Reiser i tid
Serene i boken møter vi forfatteren som foretar en tuipe i tid ut fra Slunga, like i nærheten av kystgården.

– Reisen er reell. Jeg vet også at flere har vært og sett på området etter å ha lest kapitlet. Det har blitt et populært synspunkt.

Før tolutene ble satt inn i permer, leste både en forfatter og en historiker igjennom. Meningen var utvilsomt. Trykk! Selv var forfatteren i tvil om hvor langt han skulle gå, men med starten han fikk, var det bare en vei å gå.

Aakvik forteller at Ingjer har blitt en figur for å beskrive seg selv. Og at boken inneholder et klart budskap.

– Det å fjerne stigningsringen av folk med psykiske lidelser er viktig.

Har du fremdeles kontakt med Ingjer?
– Han er nå her. Men på sin måte, svarer han huzrende.

Trond Aakvik

- Er aktuell med boken Røtter i Rødøy 2
- Er oppvokst i Gjøstjard, men hans mor og far kom fra Rødøy
- Arvet et innbruk i Vågaholmen 1570 og fyltet det i 1992
- Bok nummer tre er ferdig skrevet, men mangler bilder til illustrasjon
- Har bodd i 20 år i Oslo og jobbet som senior forskningsleder i Statoil og fylkesleder i Arbeidsalliansen og sekretær i Oslo/Åkershus
- Har nå trukket seg tilbake til innbruket i Vågaholmen for å skrive Rødøys historie og for å finne seg selv

Røtter i Rødøy

FORSIDILLUSTRASJONEN: Akva ritten av Jørgen Myrsvang viser Trond Aakviks første møte med sokneprest Ingjer på Rødøy kirkegård.

kystfolket under Polarsirkelen

LOKALHISTORISK NYTT RÖDÖ HERRED Julen 2009

Jubilanten

Meløy Historielag ble stiftet 27. mai 1984 og er i år følgelig 25-årsjubilant. I denne anledning har nåværende leder, Oddleiv Torsvik, skrevet en liten epistel i årets årbok. Fra denne sakser vi noe som har med Rødøy å gjøre:

”For mange står turene til Valvær i 2006 og rundtur i Rødøy i 2007 som topp opplevelser, både innholdsmessig og når det gjelder værgudenes medvirkning!”

Årets årbok er tuftet på en tradisjonsrik lest; tematisk variert og svært forseggjort utformet. De seneste årene har årbøkene blitt avsluttet med en presentasjon i foto og tekst av ei bygd. Denne gangen stod Neverdal for tur og her har Unni og Oddleiv Torsvik gjort en rosverdig jobb. Det var interessant og opplysende å se andre sider av Neverdal enn det en flyktig får inntrykk av ved gjennomkjøring på vei til Ørnes.

Også i år finner vi interessante opplysninger med relevans for Rødøy. Det er i en artikkel av Per Swensen om vekkelse og bedehuset på Bolga. Her blir vi presentert for den karismatiske emissæren Jacob Blaauw. Han kom i kraftig konfrontasjon med vår myndige sogneprest Simon Dahl og dette førte til mange utmeldinger av statskirka. Skal en forstå historien bak det frikirkelige miljøet i Meløy og Rødøy, så kommer en ikke utenom Blaauw.

Meløys årbok og kalender blir hver år presentert i en tilstelning på Ørnes Hotell. I år skjedde dette den 13. november og som vanlig var det mange oppmøtte, kulturelle innslag, matservering, utlodning og hyggelig sosialt samvær. Årbokredaktør Anfinn Myrvang (på foto over) bandt det hele sammen på en lett og humoristisk måte.

På disse tilstelningene har Rødøys lokalhistoriske miljø blitt representert av undertegnede, dog uten å være forespurt utsendt. Men jeg synes at det er viktig at noen fra Rødøy er til stede og på en måte synliggjør at vi har lokalhistorisk interesserte også i Rødøy. Vårt historielag har mye å lære av vår nabo.

Markedsdag ved Salten Museum Meløy på Øde

Lørdag, den 11. juli 2009

Salg av historielagets produkter – inkl. den rykende ferske "Røtter i Rødøy 2"

HISTORISK SOMMERTUR

Meløy Historielag inviterer til sommertur søndag 9. august 2009. Med forbehold om tilstrekkelig påmelding arrangeres følgende tur til Alstahaug og Petter Dass-muséet:

Kl. 07.15: avreise fra Ørnes med sydgående hurtigrute. Frokost serveres rett etter avgang.

Ca. 12.30: ankomst Sandnessjøen, buss til Alstahaug/Petter Dass-muséet.

Ca. 13.30: middagsservering

Ca. 14.30: omvisning Alstahaug gamle prestegård, kirke og muséet.

Ca. 18.00: Avreise fra Sandnessjøen med innleid hurtigbåt. Servering om bord. Anløp av Bolga, Grønøy og Meløysund v/behov.

Ca. 22.00: ankomst Ørnes

Medlemspris: kr. 900,- (kontingent må være betalt for året 2009)

Ikke-medlemmer: 1.200,-

Påmeldingsfrist: innen 1. august til Oddleiv Torsvik, tlf. 75754569/97779940. E-mail: ortors@online.no

Alle velkommen!

Styret

PÅ TUR MED MELOY HISTORIELAG

2009 SOMMERTUR TIL ALSTHAUG

Søndag, den 9. august 2009

Søndag, den 9. august 2009 realiserte Meløy Historielag sin sommertur – etter to års pause.

Denne gang med hurtigruteskipet MS "Nordkapp" til Sandnessjøen og buss videre derfra til Alstahaug.

Over 70 personer hadde meldt sin interesse, og en innså ganske tidlig behovet for en større charterbåt for heimturen enn "stambåten" på tidligere turer.

Det nye og spektakulære Petter Dass-muséet som åpnet i oktober 2007, samt tunet med Alstahaug kirke og prestegård, var målet – Nordland fylkes "tusenårssted".

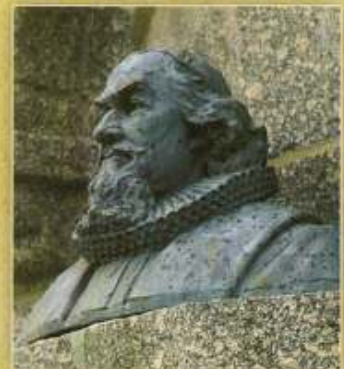
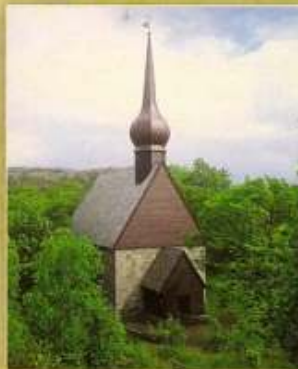
Muséet gir oss først og fremst et innblikk i dikterpresten Petter Dass' samtid, historien om hans liv og diktning, visuelt og gjennom øret.

På vår vandring gjennom tun og anlegg som helhet opplevde vi spennende utstillinger i et historisk miljø, levendegjort av en utmerket guide – etter at vi gode og mette på Margrethes Kafé hadde fått servert en allsidig middagsbuffét.

Turen heim med MS "Bærøycruise" gikk problemfritt – fiskesuppe m/loff sto på menyen her, og til tross for at dagen startet i regnvær og at "De syv søstre" var innhyllet i tåke under hele oppholdet, må konklusjonen være nok et vellykket arrangement i lagets regi.

~ PETTER DASS - ALSTHAUG ~

Hilsen fra Sandnessjøen

**To busser og to sjåførar
måtte det til for å kjøre
historielagets turdeltakere
tur/retur
Sandnessjøen - Alstahaug**

De Syv Søstre

"De syv søstre", slik de egentlig ser ut

"De syv søstre", slik vi opplevde dem denne søndagen

**VELKOMMEN TIL
PETTER DASS-MUSEET**
NORDLAND FYLKES TUSENÅRSSTED

ÅPNINGSTIDER

16. august - 31. mai
Tirsdag - fredag: 10.00 - 15.30
Lørdag og søndag: 11.00 - 17.00
Mandag: Lukket

1. juni - 15. august
Alle dager: 10.00 - 19.00

Petter Dass-muséet på Alstahaug-tunet i Alstahaug kommune er tilegnet den store dikterpresten Petter Dass.

Muséet ble påbegynt i september 2005, med planlagt ferdigstilling i juni 2007, til trehundreårsmarkeringen av hans død. Åpningen ble i løpet av 2007 utsatt flere ganger grunnet byggeproblemer, og muséet ble åpnet først 20. oktober 2007.

Byggingen av museet hadde en kostnadsramme på 60 millioner kroner og ble finansiert med støtte fra kommune, fylkeskommune, stat og private aktører. Bygget er tegnet av det anerkjente arkitektfirmaet Snøhetta.

Stedet Alstahaug er Nordland fylkes tusenårssted, og muséet står sentralt i utviklingen av dette.

Museet er en avdeling av Helgeland museum.

**Margrethes Kafé i museet
har åpent 10.00-18.30.**

Velkommen!

*Til Maaltid at komme
som Gæster i Råd,
Mit Bord at bepryde, samtykkend' med hvad
Som Huset formaaer at frembære!*

Hver søndag serveres det en rikholdig middags-buffet i kaféen, her til vel 70 meløy-fjerdinger.

HVEM VAR MARGRETHE?

Kaféen har fått navn etter Petter Dass' kone Margrethe Andersdatter (1650-1733). Hun var datter av Elisabeth Lauritzdatter og kapellan i Vefsn Anders Sørensen. Som ung opplevde hun fornedrelsen å bli gravid med sin halvbrors huslærer, Petter Dass, uten å være lovlig gift.

Margrethe er lite synlig i den offisielle historien om Alstahaug, men som prestekone og husfrue i et av Nord-Norges rikeste sogn hadde hun viktige arbeidsoppgaver. Det å sørge for mat til alle, både tjenestefolk, familie og besøkende, var en av de viktigste oppgavene for en husfrue. Hun hadde fornemt dekketøy, og kunne servere kaffe fra sølvkanner. Tjenestepiker hadde hun også til hjelp, men satt likevel med et overordnet ansvar. Prestekonene ble ofte sett på som "mor" for sognets folk. Disse kvinnene måtte være både kunnskapsrike og praktisk anlagt for å fylle en slik rolle. Etter at sykdommen hadde rammet ektemannen, fikk hun en ekstra omsorgsoppgave. I diktet hvor Petter Dass beskriver sin sykdom, sender han også sin omtanke til sin Margrethe:

*Min Qvinde, som vel tusend gang
Har hørt min suk og jammersang,
Ved neppelig paa hvilken sted
Hun være vil for yncksomhed.*

Margrethe Andersdatter Dass døde i 1733, 83 år gammel.

I muséets auditorium fikk vi før selve omvisningen "servert" en film over temaet Petter Dass.

Nordlands Trompet

Sørfattet
af

Herr PEDER DASS
Sogne-pæst til Ulstabaug
udi

Nordlandene.

Kjøbenhavn, 1739.

Et il Drottes befodret

Af Friderich Jacobfen Bruun, Kongl. Majest.
privilligerde Boghandler og Bøgbinder udi Chris-
tiania, og findes hos hannem tilkjøbs.

† Petter Dass
* Lars Kiser Laugvold 1992
† Thord H.E. Kvernes

526

O Her-re, la ditt ri - ke på jor-den her ned -
sti - ge med kraft og nå - dens Ånd, at lø - se
syn-dens bånd, på det man kan for - nem - me at
Gud hos fol - ket bor, og at du, Gud, har hjem - me

Den "auditive" veggen – med flere muligheter for å lytte til Petter Dass' tonesatte salmer og sanger.

Unni Torsvik, Bjørg og Per Swensen

Akvarell av Rolf Jørgensen, 1990-tallet

I 1804 ble Mathias Bonsach Krogh utnevnt til biskop i det nye Hålogaland bispedømme og samtidig til sogneprest i Alstahaug prestegjeld. Alstahaug kirke ble dermed Nord-Norges første domkirke, og Alstahaug prestegård ble bispesete.

**Biskop
Mathias Bonsach Krogh**

Foto: Lindman Photography

PETTER DASS-MUSEET

Et moderne museum, en 1700-talls prestegård og en vakker kirke fra 1200-tallet: Petter Dass-museet er stedet for kontraster.

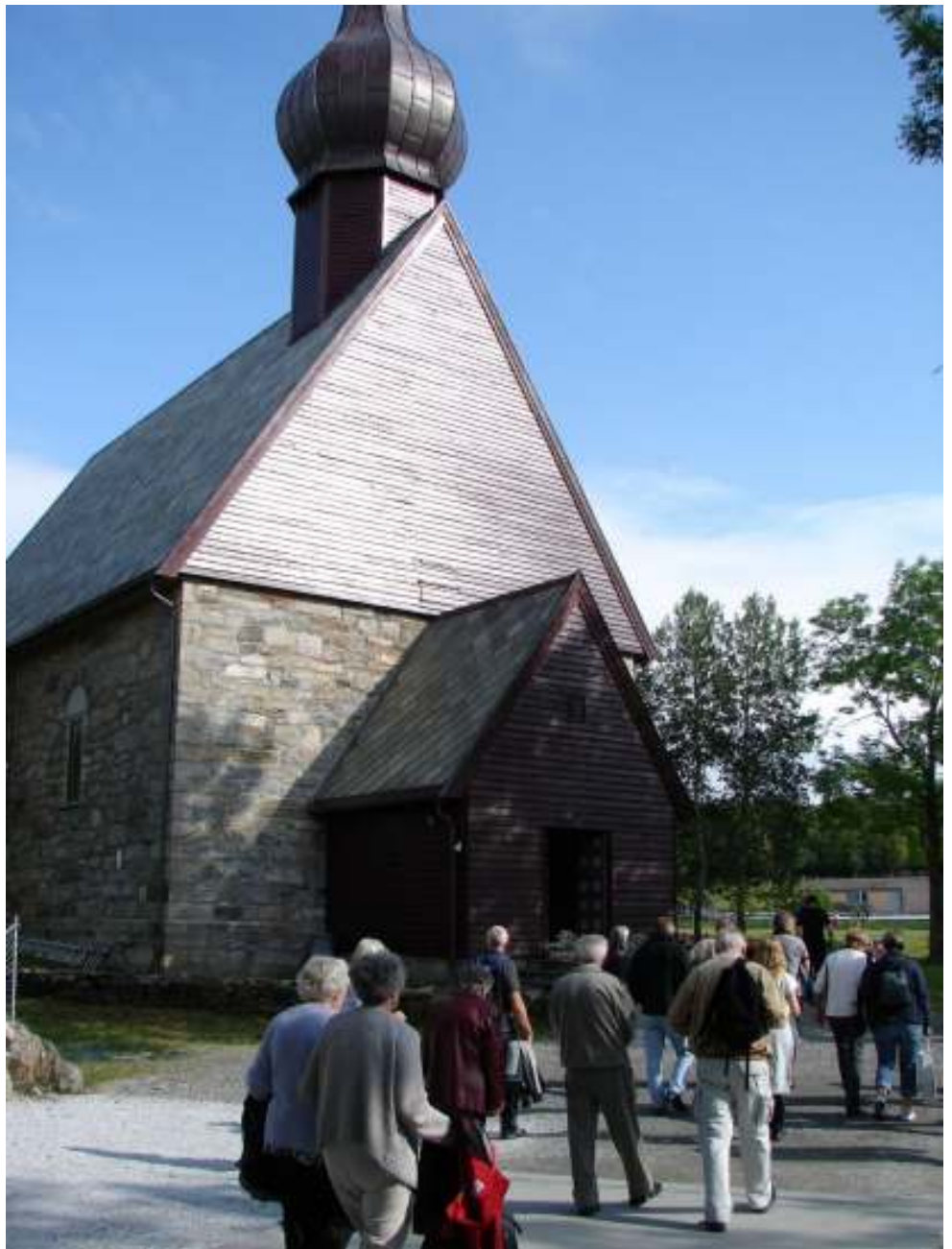

Alstahaug prestegård

Dette dåpsstafel er eneste inventaret i kirken man vet stammer fra Petter Dass' tid.

Guide

Det er vanskelig å si nøyaktig når Alstahaug kirke ble bygget. Byggestil og forskjellige arkeologiske funn, bidrar imidlertid til å tidfeste den eldste delen av kirken til ca. år 1200, muligens noe tidligere. Kanskje erstattet også steinkirken en eldre trekirke?

Den eldste delen av Alstahaug kirke (korpartiet) har en arkitektonisk utforming som knytter den til en bygge- og utsmykningsstil som er kjent over hele Europa. Kirken er bygget i romansk stil, med typiske runde buer og tykke vegger. Ved å studere murverket finner man at kirkens opprinnelige kor og skip sannsynligvis er bygget i to etapper. Forskere mener at andre byggetrinn kom til omkring 1250.

Byggematerialet i kirkens eldste deler er kleberstein, eller esjestein som det også kalles lokalt. Veggene består av en utvendig og en innvendig murvegg, en såkalt kistemur, med stein og grus blandet med mørtel i midten. Klebersteinen er nøyaktig tilhugget i en rektangulær form og kalles kvaderstein.

I årene 1864-65 ble Alstahaug kirke ombygget og utvidet. Deler av middelalderkirken ble revet, og et nytt og større kirkeskip ble reist. Arkitekt for ombyggingen var Nils Stockfleth Darre Eckhoff. Byggematerialet var denne gangen stein hentet fra åsen like ved kirken. Kirken framsto nå som en typisk 1800-tallskirke med slakere takvinkel, større vindusflater og et foranstilt tårn.

På 1960-tallet startet en omfattende restaurering av Alstahaug kirke. Hele kirken ble nå tilbakeført til den arkitektoniske stilen fra middelalderen med brattere takvinkel og mindre vinduer. Den karakteristiske løkkuppelen kom også tilbake. Kirken ble gjenåpnet etter restaureringen den 21. juni 1970.

Dette ruvende monumentet over Petter Dass står på Alberthaugen like ved Alstahaug kirke og prestegård. Det var husmannen Johan Bech Slåtterøy som på slutten av 1800-tallet kastet fram idéen om en bauta over stedets store sønn. Idéen ble videre bearbeidet i "Alstahaug Samtaleforening", før den tok veien til Christiania der "Nordlendingenes Forening" satte i gang en pengeinnsamling til formålet.

Avdukingen av bautaen var en stor kulturbegivenhet, og fant sted 26. august i 1908. Alle de store riksavisene var til stede da bautaen ble avduket av Venstre-politiker Sofus Arctander. Talen han holdt etterpå ble samme dag gjengitt i Aftenposten. En rekke kjente personer var til stede, blant dem biskop Bøchman.

Forfatteren Jonas Lie og hans nevø, forfatteren Bernt Lie, hadde skrevet hver sin sang som ble sunget under seremonien. Jonas Lie til den kjente folketonen som har fulgt "Den Norske Dalevise" i alle år, mens nevøen brukte melodien til "Mens Nordhavet bruser". Begge ble sunget under jubileumsmarkeringen 100 år etter, søndag, den 24. august 2008.

Det fortelles at 5.000 var til stede da bautaen ble avduket, og at 800 var inne i kirken under festgudstjenesten. Det siste har vært betvilt, da det aldri har vært plass til så mange i Alstahaug kirke. Det at det var 300 tilstedeværende på en krikekonsert samme dag, virker mer troverdig.

Den storslagne bautaen over dikterpresten Petter Dass kostet 8.000 kroner i 1908. Det tilsvarer ca. 450. – 500.000 kroner i dag. Selve bautaen er utformet av arkitekt August B. C. Nielsen, mens bronserelieffet er skapt av billedhoggeren Georg Heggelund, begge med røtter i Nord-Norge.

Den gamle prestegården på Alstahaug omfattet tidligere langt flere bygninger enn det man kan se i dag. I 1737 finner man beskrevet mellom 20 og 30 større og mindre bygninger, brukt til forskjellige formål. På Alstahaug-tunet finnes i dag flere eldre bygninger. Noen har lang historie på stedet, andre har kommet til senere. En av de eldste er hovedhuset (prestegården), der den nordlige delen sannsynligvis er fra ca. 1750-1760. Lenge ble det antatt at huset var det samme som Petter Dass bodde i, men hans bolig har med tiden blitt fornyet og erstattet.

Denne stolen derimot skal Petter Dass selv ha brukt!

I 1865 ble sogneprestens bolig flyttet fra Alstahaug til det voksende tettstedet Sandnessjøen. Alstahaugs flere hundre år lange historie som prestebolig var dermed forbi. Gården ble solgt til private som gårdebruk. Alstahaug gård drives fortsatt som gårdebruk, men det nye gårdstunet er flyttet lenger sørøver. Prestegården har i løpet av de siste 40 årene gjennomgått et kontinuerlig restaurerings- og vedlikeholdsarbeid. Bygningen ble fredet av Riksantikvaren i 1942.

I hovedhus og stabbur kunne vi betrakte billedsamling av den rotekte nordnorske kunstneren Karl Erik Harr.

Åse Sørgård og Neda S. Sakariassen, henholdsvis fra Meløy og Bolga, tok styringa under servering av fiskesuppe og loff om bord i den smekkfulle båten, knirkefritt og med tempo !!!

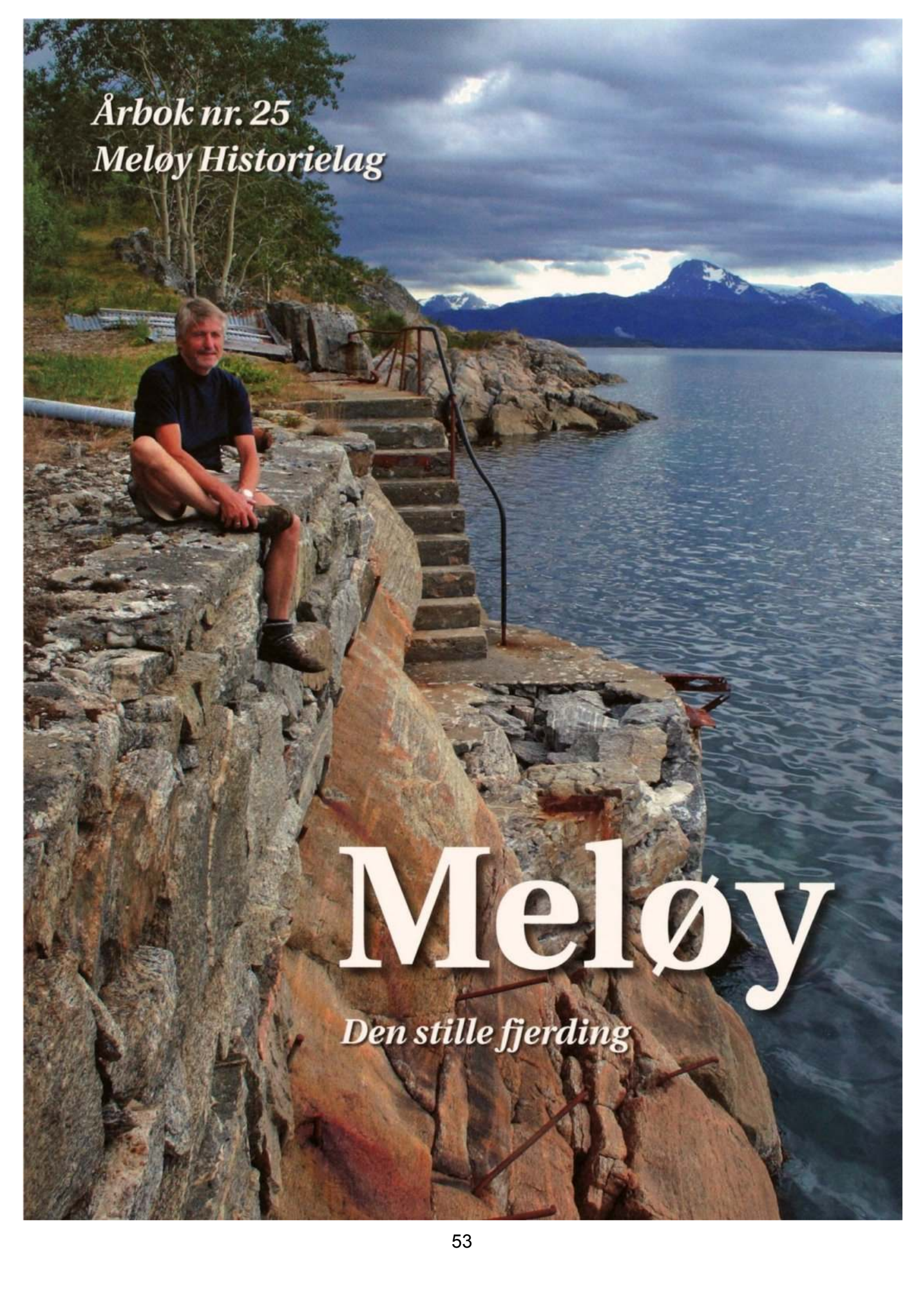

Takk for turen !!!

A photograph of a man with grey hair, wearing a dark t-shirt and shorts, sitting on a stone wall. The wall is part of a stone staircase that leads down to a body of water. In the background, there are mountains, some with snow, under a cloudy sky. The overall scene is a scenic view of a lake and mountains.

Årbok nr. 25
Meløy Historielag

Meløy

Den stille fjerding

Redaktørens forord i årboka 2009

Fruktbar symbiose

Tjuefem årbøker. Fem andre lokalhistoriske bøker. Tjueseks kalendere med gamle bilder fra Meløy. Turer rundt om i kommunen og distriktet. Diverse arrangement med vekt på nærhistorie. Økonomiske bidrag knyttet til kultur- og historiebevaring. Dette er i hovedsak den mest synlige summen av Meløy Historielags tilstedeværelse i kommunen vår de siste tjuefem årene.

Både historielaget og meløyfjæringene har gjennom alle disse årene levd i en god og fruktbar symbiose. Det merkes ikke minst når en blar gjennom alle årbøkene. Det er blitt en god tradisjon for mange å levere bidrag til de årlige utgivelsene. Mange skribenter og fotografer er med gjennom årrekker og nye kommer stadig til. Historielaget og befolkningen har skapt noe i fellesskap som det er grunn til å være både stolt, glad og takknemlig for. I fellesskap har vi tatt vare på fortiden, blitt bevisstgjort, funnet røtter og tilhørighet og utvidet horisonten for vår lokale arv.

Lever meløyfjæringene og historielaget lykkelig og fruktbart sammen om nye tjuefem år? Det vet vi selvfølgelig ingen ting om. Men erfaringene så langt har vist at det finnes både kraft, lyst og interesse nok blant oss med røtter i fjerdingen til drive kultur- og historiebevaring. Denne kraften har vi ingen grunn til å tro skal bli borte. Tvert imot. Prosessene som er i gang ser heller ut til å forsterkes. Bevisstgjøringen i vår sammenheng skjer ikke over natten. Og her er mye igjen som kan samles og formidles.

Vi ønsker å takke alle dem som gjennom årene har bidratt til at årboka er blitt et ettertraktet produkt og et felles eie. Har du samlingen i din bokreol, så har du nå snart 3000 sider med lokalt lesestoff, produsert av folk med røtter i Meløy. Takk for samarbeidet så langt. Vi gleder oss til fortsettelsen.

Anfinn Myrvang
Redaktør av *Meløy – den stille fjerding* 2009.

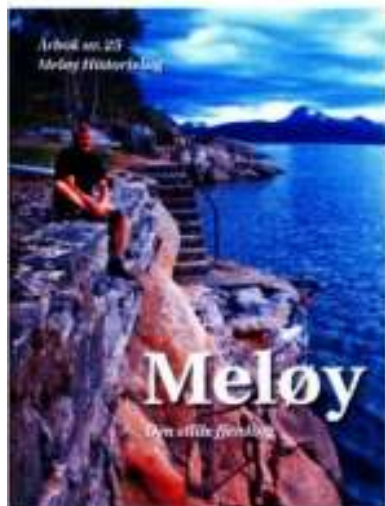

Lokallag i DIS-Norge:
DIS-Salten Slektshistorielag

Omtale av årbøker i Salten 2009

v/lokallagsleder Viggo Eide

Meløy - Den stille fjerding - nr 25

Noen ganger bare innbyr ei lokal årbok til å bli åpnet. Arboka fra Meløy historielag er ei slik bok - det lyser skrive- og leseglede av den. Layouten er lekker og bildeutvalget meget godt. Mange årbøker sliter med å integrere dagsaktuelle artikler og bilder med de historiske tilbakeblikk. Meløy historielag kombinerer det med bygdevisse beskrivelser hvor de både trekker de lange linjer og oppdaterer med flotte fargebilder anno 2009. Årbok nr 25 starter med Åmøyhamn i for- & nåtid, mens Neverdal er årets bygd tilslutt i boka med flotte fargebilder. Mellom disse er det få artikler fra året som gikk. Boka er litt mindre enn fjorårets og har 128 sider, hvorav kun åtte sider kan kalles samtidsstoff og åtte sider er de nye bildene fra Neverdal.

De første vel 60 sidene av årboka er genuint historisk interessant. Her er slekts- og lokalhistorie, barndomsminner og biografiske artikler. DIS-Salten medlem Anne Rita Kolberg har publisert sin *Slektshistorie fra gården Setvik*. Jeg vil også trekke fram den gode biografien om Martin Buvik. Krigen er også nevnt i noen av historiene, men den er viet stor plass lenger bak:

Hovedartikkelen omhandler *Operasjon Muskedunder* – en norsk-britisk sabotasjeaksjon i Glomfjord september 1942. Håvard J. Nilsen har laget en interessant artikkel på 12 sider. Jeg har hørt dette som foredrag av ham, og sett fram til å lese historien. Et minus er bruk av "historisk presens". Håvard forklarer at noe av det som skrives ikke er dokumenterbart, men det kan ha foregått slik:

"Et skudd lydes. Nestemann hentes. Kanskje er det nestkommanderende Joe Houghton som fremdeles har armen i fatle ettes skuddvekslingen for en måned siden."

Jeg er i tvil om denne framstillingsformen bør inn i ei årbok. I skolesammenheng er dette en suveren formidling av spennende stoff, men i skriftlig form heller jeg mer mot sikrere opplysninger og kilder. Dette må forfatter og redaksjon ta bevisst stilling til.

De 46 siste sidene (eks. Neverdalbildene) er blandet drops med grei lokal tilknytning. Av generell interesse er nok Anfinn Myrvangs og Per Swensens tre artikler om bedehusene. Her vil flere kjenne seg igjen.

En artikkel om Martin Åbotsviks billedsamling, som nå er digitalisert og lagt ut på nettet, fenger min nysgjerrighet. Her er adressen:

<http://www.aagskardet.com/bilder/martinsfotosamling.htm>

Årbok nr. 25 fra Meløy er ei flott årbok, også for oss som ikke kommer fra dette området.

Meløy – Den stille fjerding – nr 25
128 sider, innbundet 26 * 20 cm
Utgiver: Meløy Historielag 2009
Pris: Kr. 250,-.

<http://www.denstillefjerding.org>

Omtalt av Viggo Eide

25 år 25 år

Meløy Historielag

Våren 2009 rundet Meløy Historielag 25 år, med stiftelsesdato 27. mai 1984 – etter en interimperiode som startet 1. april samme år. De tjue første årene er godt beskrevet i et eget utgitt hefte, som det fortsatt finnes et restopplag av, for de

som måtte være interessert.

Hva nytt kan vi berette om de fem årene som siden er passert?

«Forandre ikke på et vinnerlag», sies det. Historielaget har åpenbart fulgt den læresetningen, for – som tidligere – har hovedaktiviteten vært knyttet til produksjon og salg av årbok og kalender. Disse produktene er populære, og det årlige lanseringsarrangementet er godt besøkt.

En nyhet er at samtlige bilder fra kalendere fram til 2007 er utlagt og tilgjengelig for publikum på hjemmesida. I perioden er det også utgitt særskrift om skolen i Meløy fram til 1860 og en redigert oversikt over merkepiktige fiskefarkoster i Meløy 1920 – 2006. Disse skriftene er åpenbart mer for spesielt interesserte enn for de store kjøpergruppene, men Meløy Historielag synes det er viktig at

Meløy Historielags jubileumsgave til sine medlemmer var en Bodø-tur med hurtigruteskipet MS «Trollfjord», avvikling av årsmøte om bord, omvisning og bespisning på Luftfartsmuséet og buss heim til Meløy.

En uforglemmelig tur til Valvær søndag, den 30. juli 2006, der bortimot 100 mennesker storkoste seg i vindstilla under sommersola i dette fordums fiskeværret langt til havs.

Søndag, den 12. august 2007 gikk historielagets rundtur i Rødøy av stabelen, og første strandhogg var her i Blokk, hvor vi ble tatt meget godt i mot av Aud og Bernhard Bloch i og ved den idylliske «Blochstua».

også slike produkter blir utgitt og gjøres tilgjengelige for framtida.

I god tradisjon er det, med unntak av året 2008, avvirket sommerturer. For mange står turene til Valvær i 2006 og rundtur i Rødøy i 2007 som topp opplevelser, både innholdsmessig og når det gjelder værgudenes medvirkning!

En spesiell sak med Meløy Historielag synes vi – i all beskjedenhet – må nevnes: Vanligvis mottar lag og foreninger økonomisk støtte fra det offentlige. Med unntak av et par år i starten, har det økonomiske bidraget gått motsatt retning ved at historielaget har gitt betydelige bidrag til ulike tiltak av lokalhistorisk verdi. De største enkeltbidragene har vært gitt til Stiftelsen Meløygården, MK «Teisten» og Salten Museum Meløy, men mange bokutgivelser og tiltak andre har stått for lokalt har også fått sin skjerv.

I 2007 takket Per Swensen for seg som leder gjennom 24 år, og Oddleiv Torsvik overtok den stafettspinnen. I jubileumsåret feiret laget seg selv med gratis rundtur til Bodø for sine medlemmer i forbindelse med årsmøtet. Over 30 påmeldte fikk en flott tur med Hurtigruten, besøk på Luftfartsmuséet med bespisning og omvisning, før en behagelig busstur heim – med informasjon og «småplukk» underveis.

Etter 25 år er selvsagt enkelte av våre markerte medlemmer gått bort eller har trukket seg tilbake. Vi minnes dem i ærbødighet og takk, og håper at nye og yngre krefter kommer til for å bringe Meløy Historielags virke videre framover.

*Oddleiv Torsvik
Leder i Meløy Historielag*

Artikkel i Meløy Historielags årbok 2009 v/ lagets leder, Oddleiv Torsvik

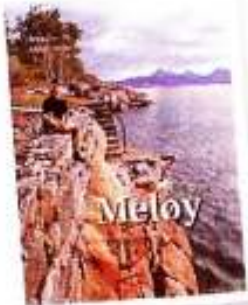

Meløy Historielag inviterer
alle årbok- interesserte til

PRESENTASJON AV LAGETS ÅRBOK OG KALENDER

ØRNES
HOTELL

FREDAG
13. NOVEMBER
KL. 18.00

Velkommen til hyggelig samvær.

2/3 av kalender-
komitéen, Øystein
Birkelund og Jan
Inge Karlsen, tar
en titt på det ferd-
ige produkt.

Duoen Marianne
Morsund og Ken
Åge Hansen under-
holdt de frammøtte
med fin sang av
god gammel år-
gang.

Meløyavisa

Nr. 75 Tirsdag 17. november 2009 lønslg kr 20,- Årgang 23

Tjuefem skribenter og tjuefem år

MELØY: - Det er vårt prosjekt, og et skikkelig teamarbeid å lage årbok, sa redaktør Anfinn Myrvang til de frammøtte under lanseringen av historielagets 25. årbok og 26. kalender på Ørnes hotell sist fredag.

Utsav: Havnemønstret
Anno@meloyhistorielag.no

Et femtitalfs feofinere og øndre interesserte hadde møtt fram for å få med seg lanseringen av årets bok og kalender. Et populært arrangement som i år starter med flott mimremusikk fra 60- og 70-tallet brillant framført av duoen Marianne Morsund og Ken Åge Hansen fra Reipå.

Mange skribenter
Alle skribentene fikk velkommenstaler sin utgang av boka, og først ute var Marit Buvik som har skrevet en flott artikkel om bestefaren Hilmar Burik - som for mange var kjent som skipperen på "Laksen". Boka har tross 25 skribenter i år, og et skikkelig teamarbeid, sa Myrvang og lytta med et smil at han skulle være redaktør også de neste 20-30 årene. I bokas forord står det at det i årenes løp er blitt 3000 sider med lokalt levestoff produsert med folk med røtter i Meløy.

Variert
Årets bok har et innhold som spennar over stort sett heile kommunen og består av både poesi, historiske fakta og spennende historier om folk og bygninger. Du finner blant annet historien om Operasjon muskønder skrevet av museumskonservator Håvard Nihem. En litt annerledes vin-

FORETTERE: Åsbild Ursin, Roar Lorentzen, Anne Rita Kolberg, Berit Bye Mikkelsen, Jarle Elverby, Trond Askvik, Per Sørensen, Bengt Jacobsen, Reidun Holt, Terje Ohlfsen, Kari Laustad, Unni Torvik og Oddleiv Torvik var tilstede av forfatterne. De fikk lever sin bok for sitt bidrag.

ling der de fir kjenskap til personene bak operasjonen. Du finner historien til handelsstedet Amøyhamn, og Glomfjord

besinstasjon, og buskubruene i Meløy og om syersken Esau Westberg, for å nevne noe av den innholdrike boka som er

spokket med lokalhistorie som seg bør og bur i en årbok

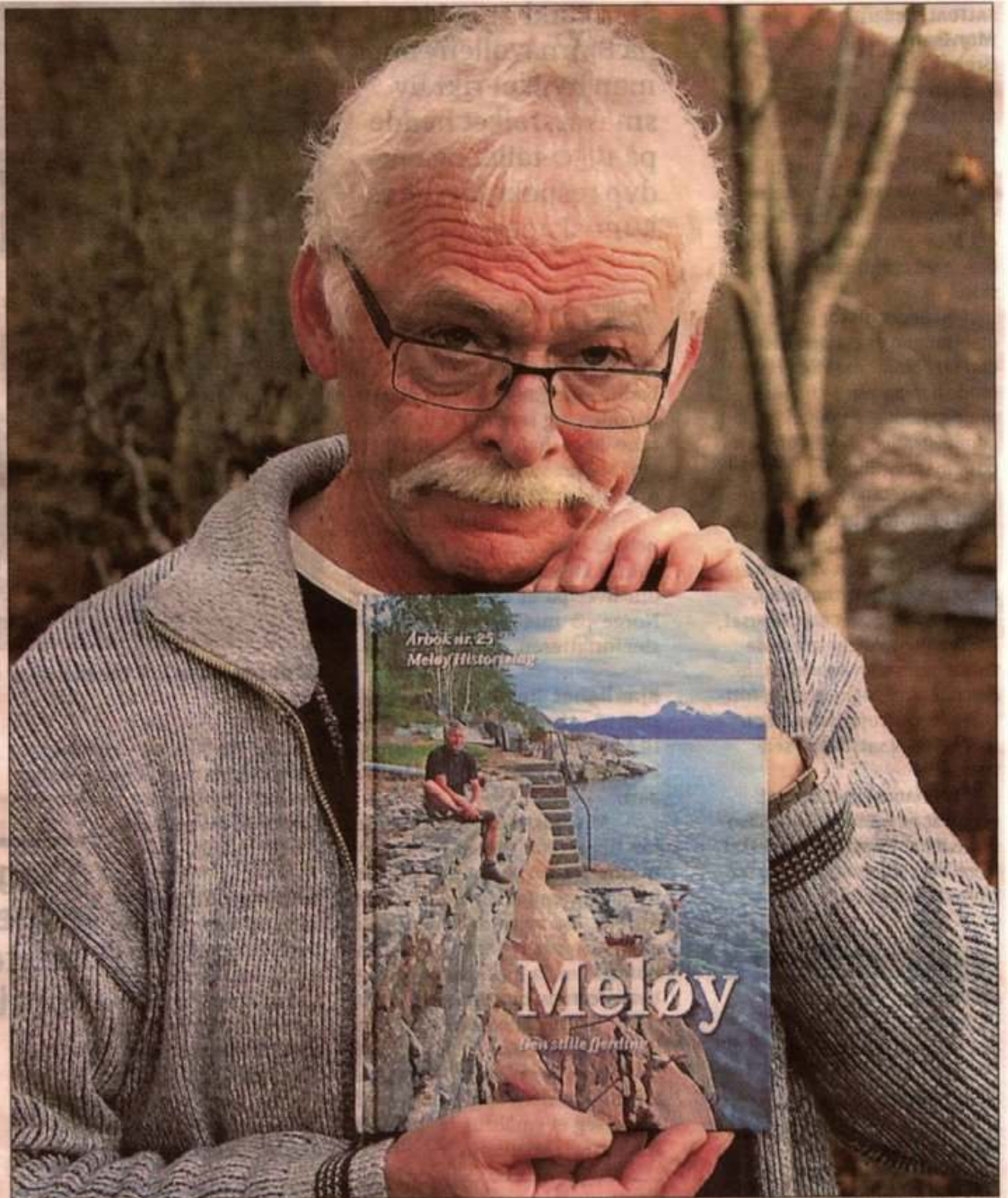
Faksimile. Årboka «Den stille fjerding», fra artikkelen om sabotasjeaksjonen Operasjon Muskedunder.

Historien om sabotasjeaksjonen Operasjon Muskedunder er verdt å trekke fram når den nye årboka til Meløy Historielag skal omtales.

Connie Slettan Olsen 99 22 67 58
co@an.no

MELØY: «Kanskje er det kommandør Gay Black som først stilles mot veggen. Han blir fortalt at han skal måles. Kanskje lukker han øynene eller ser mot murveggen. Vet han hva som kommer? Det kan hende han ikke tenker i det hele tatt, kun føler. Kanskje kjenner han på den klamme luften i det lysegrå, døde rommet. Det er helt stille, før fangene i konsentrasjonsleiren utenfor Berlin brutalt blir vekket. Kanskje tenker han på operasjonen som gikk bra, men som fikk en brutal slutt for over halvparten av hans menn. Det er kanskje noen som kommer til å savne ham hjemme i Canada, der han kommer fra. Kanskje er det ei helt spesiell ei han tenker på. Et skudd lyder. Neste-mann hentes.»

Innhenter mer stoff. – Håvard Nilsen har levert en meget god artikkel, funnet nye bilder og gått litt bak personene som deltok under Operasjon Muskedunder.

Ny årbok. Redaktør Anfinn Myrvang legger nå ut for salg Meløy Historielags 25. årbok i rekken av «Den stille fjerding. Meløy».

Foto: Privat

Legges ut for salg i dag.

Han har en helt ny innfallsvinkel på en kjent historie, som vi er veldig glad for å ha med i årboka, sier redaktør Anfinn Myrvang. I dag legges den 25. årboka til Meløy Historielag ut for salg. 11 av totalt 128 sider er viet artikkelen om sabotasjeaksjonen mot kraftverket i Glomfjord, som kostet flere soldater livet. Historien er kjent for mange. Det spesielle med Nilsens artikkel er den menneskelige vinklingen.

– Dette er en historie som han er veldig interessert i. Akkurat nå er han i London og leter etter mer stoff om aksjonen i Nasjonalarkivet. Lykkes han med det får vi kanskje en mer utfyllende artikkel i en senere årbok, sier Myrvang.

Gullgruve. Men årboka «Den stille fjerding» inneholder mye mer. Hver utgave setter fokus på ei spesiell bygd. I år er det Åmøyhamn som er viet denne oppmerksomheten. Vi får også et innblikk i livet til Hilmar Buvik, som mange kjenner som fører av «Lak-

sen», og vi får se noen av bildene etter Martin Åbotsvik.

– Åbotsvik var en ivrig hobbyfotograf. Etter ham finnes det en unik samling av bilder, som er en gullgruve. 1300 av dem har barnebarnet hans i Bergen skannet og lagt ut på nettet slik at de er tilgjengelig for alle, forteller Myrvang.

Samtidig som årboka legges ut, kommer historielaget med en ny årskalender. Det er den 26. i rekken og inneholder en mange historiske bilder det er verdt å ta en kikk på.

Kulturvernprisen 2009

Sørgårds kai, Meløysjøen – tildelt Meløy Historielags kulturvernpris, samt et økonomisk tilskudd til det videre arbeidet med rehabilitering av kaianlegget på Meløy (utelukkende i privat regi), under et arrangement på Ørnes Hotell fredag, den 13. november 2009.

Her har Oddleiv Torsvik (t.h.), leder i Meløy Historielag, nyss hatt det ærefulle oppdrag å overraske de verdige prisvinnerne, her representert med tre av søsknene Sørgård – Åse, Ola og Roar. Arnt var forhindret fra å møte denne kvelden.

Meløyavisa

Nr. 75 Tirsdag 17. november 2009 løssalg kr 20,- Årgang 23

MELØY: - I år har vi en særskilt rosing å by på, sa leder i Meløy historielag, Oddleiv Torsvik, da han innledet årets lanseringskveld for den 25. Årboka og den 26. kalenderen i Meløy historielags 25-årige historie.

*Hanna Hammernes
hanna@meloyavisa.no*

Og rosingen var at det i år skulle deles ut en kulturvernpris for 2009. Prisen gikk til "Sørgårds kai" på Meløy – nærmere bestemt ved Meløysjøen.

Sørgårds kai

Søskenene Roar, Ola, Arnt og Åse Sorgård har vært, og er, primus motor for et mangeårigt arbeid med restaureringen av det unike trekaiet ved Meløysjøen. Kaiet som i mange år fungerte som øyas hovedknotepunkt for både person- og nyttrafikk er de siste årene morsommelig restaurert av familien Sorgård. Historielaget har ved flere anledninger gitt tilskudd til kommunens første kommunesenter, Meløygården, og anser ferdselsveien ned til Meløysjøen og kaia som en viktig del av denne kulturarven. Som begrunnelse for tildelingen sa Torsvik at lagets formål er å verne om den lokale kulturarven i Meløy, og gir også støtte til andre

KULTURVERNPRIS: Her mottar familien Sorgård årets kulturvernpris av leder for Meløy historielag, E.v. Åse Sorgård og Oddleiv Torsvik. Bak: Roar og Ola Sorgård.

som jobber mot samme mål. Sorgårds innsats fortjener en ekstra oppmerksomhet nettopp av den grunn. – Vi fikk jo en ydmyk søknad om økonomisk støtte, og det var vi i Historielaget ikke tvil om at de skulle få. Det arbeidet de har gjort er kulturvern i høyeste klasse, sa Torsvik videre.

Takket

Tre av søsknene var til stede,

Roar, Ola og Åse, og de fikk utdelt et flott diplom laget av Johan Aage Iversen og en "sjekk" på kr. 15.000,-. Eldstemann Roar, takket for prisen, og fortalte kort om det arbeidet de har nedlagt. Han fortalte også om ønskene om samarbeid med historielaget og med andre parter for å ta i bruk kaia igjen, og bruke den til forskjellige formål også framover.

I godt selskap

Kun fem ganger tidligere har Meløy historielag delt ut sin kulturvernpris, så årets pris-mottakere er i godt selskap. Prisen har ikke vært utdelt siden 2002.

Første gang, i 1995, gikk prisen til Meløy og Lisa Kristiansen og Sigmund Moen for sitt arbeid med restaurering av "Gammelbutikken" på Meløy. I 1997 var det Hanna

og Svein Brattøy som fikk prisen for restaureringen av Jektvik gård på Grønøy. Per Swensen fikk prisen i 1999 for sitt mangeårige arbeid for historielaget. Den siste som fikk prisen for i år, var Anfinn Myrvang for hans mange bidrag i form av bøker og andre skriftlige nedtegnelser for å bevare vår kulturhistoriske arv.

44 SIDER!

ONSDAG
25. NOVEMBER 2009
Nr. 45. Årgang 2 Kr. 25,-

frammtia

Kai for generasjoner

Den litt over normalt kulturinteresserte familien Sørgård på Meløy fikk Meløy Historielags kulturvernpris for 2009. Den får de for familieforetaket Sørgårds kai ved Meløysjøen.

Den innsatsen som familien har gjort for å bevare kaja Sørsjykaja, som den kalles på folkemunne, har vært formidabel. Da kaja ble faset ut som anløpsted til øysamfunnet Meløy, forsvant inntektene til vedlikehold og drift. Derfor har all restaurering blitt dekket av egne penger.

- Det er veldig fint å få så bra tilbakemelding når man gjør noe bra. Vi regner med å ha beukt rundt 150.000 kroner før vi er ferdige. Det er lagt ned noen tusen arbeidstimer i dette, forteller Roar Sørgård.

Restaurert

For da søsknene Ola, Arnt, Roar og Åse Sørgård overtok etter faren, følte de ansvaret. Faren hadde i en årrekke tatt vare på kaja. Han igjen overtok den etter sin far, som bygget den.

- Vi er tredje generasjon som tar vare på denne kaja, så vi følte at det måtte settes i bedre stand. Det er en enormt lang marebakke her, så det er ikke det mest gunstige stedet å lage kai, forteller Sørgård smilende.

Første byggetrinnet var ferdig midt på 1920-tallet, og hele kaja var ferdig i 1938. Mange år og

mye slitasje har satt sine spor på kaja, og det har til tider vært farlig å ta den i bruk.

- Den var så råten at vi anbefalte folk å holde seg unna. Til tross for en liten opprustning i 1990, så vi oss nødt til å sette den i skikkelig stand, sier han.

Men helt som før blir den ikke.

- Kaja er lang, hele 106 meter, men i gamle dager var den en hel del bredere. Da la de til med større skip her. Nå er den mer tilpasset vårt bruk, forteller han.

Skryt

Etter at familien begynte restaureringen i 2005, har de fleste helger og ferier gått med. Sørgård forteller at de håper på å bli helt ferdig neste sommer.

- Det koster å sette et slikt anlegg i stand. Derfor søkte vi om lite støtte fra historielaget, samt at vi foreslo et samarbeid slik at kaja kan tas i bruk.

Historielagets styre var aldri i tvil om at familien fortjente prisen. På sine nettsider skriver laget at dette er kulturvern av høy klasse, spesielt siden prisvinnerne ikke har visjoner om egen økonomisk gevinst. Pengepremien på 15.000

kroner kommer til å bli brukt på anlegget.

- Vi skal sette opp et lite skur ute på kaja, så pengene kommer godt med. Ellers er vi stort sett ferdig, for har man fått gjort alt under kaja, blir resten dessertarbeid. Jeg tror også det hadde vært morsomt å få stille ut diplomert fra historielaget, forteller Sørgård.

Idyllisk

Området kaja ligger i er nært Meløysjøen, og har vært i bruk i lange tider.

- All trafikk til kirke og butikk kom inn til denne kaja. Det er funnet rester fra vandringer som er rundt tusen år gamle ikke langt herfra, sier Sørgård.

Han forteller at mange blir mållause når de ser den fantastiske utsikten fra kaja.

- Vi som er oppvokst her tenker at det er slik det skal være, så vi er kanskje litt blind på naturen. Det er så mye historie her på øya, så vi må ta vare på omgivelsene. Lange var dette kommunesenteret, så hvor mange som har trodd i fjæra her er umulig å si. Ganske mange, vil jeg anta, forteller han.

Tekst og foto: ANDREAS EK

HØYTIDELIG OVERREKKEELSE: F.v. Åse Sørgård, Roar Sørgård og Ola Sørgård mottok Meløy Historielags kulturverpris for 2009 fra leder Oddleiv Torsvik.

BYGGET AV BESTEFAR: Familien til Roar Sørgård er tredje generasjon som tar vare på kaja, og nå har de fått kulturverprisen.

LANG MAREBAKKE: - Derfor stikker kaja hele 106 meter ut i sjøen. Godt er det å være ferdig med de største takene, sier Roar Sørgård.

framtia

FOR FOLK I MELØY

Onsdag, 18. november 2009

Bitt av bildebasillen

MØYSOMMELIG: - Vi er bitt av basillen, det ligger masse historie i disse bildene! forteller Terje Olufsen og Reidun Hals, som dokumenterer fotoskatten etter Reiduns far, amatør fotograf Christian Waatvik. Foto: Erling Emil Eik.

FOTOGRAFEN: et av de historiske bildene etter Christian Waatvik - brudeparet Josefine (f. Skogøy) Johnsen Engø og Johan Johnsen Engø, som giftet seg 14. november 1926. Bildet er tatt utenfor huset på Engøya, og bak fra venstre ser vi Jenny Person (Josefines søster), Eberg Joakimsen Skogøy (Josefines far), Edel Halvorsen (Johans mor) og Mathilde Vatne (Johans søster). Kilde: Johan Johnsen/Reidun Hals.

KJENDIS: da Christian hadde sin første fotoutstilling som 92-åring, resulterte det i oppslag i landets største avis. Dette var i 1996.

HOVEDPERSONEN: Et av nokså få bilder av Christian Waatvik selv - her knipset av datteren Anita.

LEGENDARISK: butikken i Våtvika hadde det meste. Fant du det ingen andre steder, dro du til han Christian.

Ingen handelsmann

- Han var høyt og lavt, overalt, på hver en fjelltopp og knipset. Han var interessert i alt, forteller Reidun, som er eldst i barneflokken på fem etter Christian og Aslaug (døde i 1967). Ingrid er i dag 77 år, Hans er 71, Bjarne 68 og Anita 58.
- Og så ble han tilkalt til store anledninger for å ta bilder. Han fikk vel dekket utgiftene sine. Men, fortsetter hun, og ler godt:
- Pappa var nok ikke mye til handelsmann – han ble ikke rik av fotograferingen!

Drømmer om nettet

- Ønsket vårt er å få stillet bildene ut igjen – det har tidligere vært flere utstillinger. Men det koster å lage utstilling, og siden dette er historie og kultur, mener jeg Meløy kommune har et ansvar, sier Terje.
- Og så drømmer vi om å få lagt bildene ut på

nett, fortsetter Reidun.

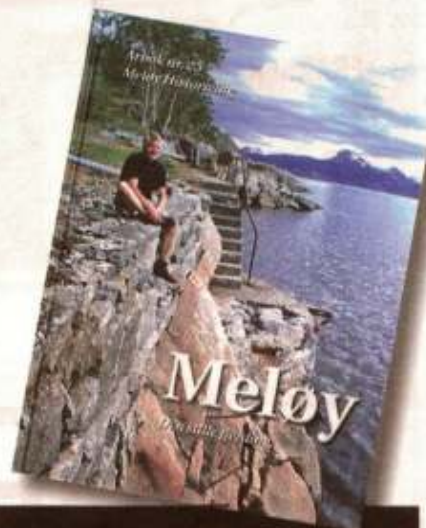
- Internett er en veldig fin måte å få vist fram bildene på. Og selv om de selv knapt ser enden på sitt eget dokumentasjonsarbeid, har de en sterk og klar oppfordring.

- Dersom du har gamle bilder eller negativer liggende, IKKE kast dem! Ta vare på, det er viktig historie!

TAKK SKAL DERE HA: - Dere gjør en viktig jobb! roste Anfinn Myrvang i Meløy historielag under forrige ukes presentasjon av årboka fra laget. Foto: Erling Emil Eik.

HYGGELEG TRADISJON: fersk årbok fra Meløy historielag ble presentert. Blant annet med bilder av Christian Waatvik.

Meløyavisa

Nr. 77 Tirsdag 24. november 2009 løssalg kr 20,- Årgang 23

Utstilling om telefoniens utvikling

TELEFONIENS HISTORIE. Mye har skjedd innen telefoni de siste tiårene. Med utstilling og foredrag kan man lære om utviklingen på Ørnes gamle handelssted i morgen, 25. november.

MELØY: I morgen, onsdag 25. november inviterer Salten Museum Meløy, Meløy Historielag og Meløy kommune til åpning av utstillingen "Telelinjen" i Ørnes gamle handelssted. Et foredrag og en utstilling skal ta for seg telefoniens utvikling de siste 100 år.

I anledning Kulturminneåret 2009 inviterer Salten Museum Meløy, Meløy Historielag og Meløy Kommune til utstillingen og foredraget "Telelinjen" førstkommande onsdag ved Ørnes gamle handelssted.

Telekommunikasjon

– Denne kvelden vil vi med hjelp av blant andre Arve Nordsveen fra Norsk Telemuseum tegne opp den lange linjen fra telefonsentralen som ble drevet på Handelsstedet fram til moderne telekommunikasjonsteknologi i dag. Dette knytter seg fint inn i det grunn-

leggende temaet for Kulturminneåret 2009, hvor ikke bare utslitte jordbruksredskaper og eldgamle hustuffer defineres som kulturminner, men også alle mulige hverdagsgjenstander, for eksempel en papirdukke, en PC-mus og en iPhone, opplyser arrangørene.

– Utstillingen vil bestå av utvalgte og representative eksempler på teknologi på et gitt tidspunkt – det kan være den gamle telefonsentralen, en telefon fra 60-tallet, en "mobiltelefon" fra 80-tallet eller en mobil fra det Herrens år 2009. Utstillingsobjektene kommer fra Salten Museum, samt fra publikum som har levert inn gamle telefoner etter vår oppfordring i avisa nordland tidligere i høst. (uke 44) Åpningskvelden håper vi også å få besøk av "damene på telefonsentralen" på Ørnes gamle handelssted som kan fortelle om hvordan det var den gangen man fysisk måtte koble mennesker sammen over ledningsnettet.

Utstillingen vil stå fram til 3. desember, melder arrangørene som ønsker alle interesserte velkommen.

«Telelinjen» åpnes i kveld

MELØY: I kveld åpnes utstillingen «Telelinjen» på Ørnes gamle handelssted. Den skal gi et innblikk i telefonens rivende utvikling gjennom de siste 100 år. Hit kommer blant annet Arve Nordsveen fra Norsk Tele-

museum. Han vil i sitt foredrag tegne opp den lange linjen fra telefonsentralen fram til moderne telekommunikasjon i dag. Det blir også besøk av noen av dem som jobbet ved telefonsentralen på handelsstedet.

Dette skjer i et samarbeid mellom Salten Museum, Meløy Historielag og kulturkontoret, her representert ved **Karina Krogh, Oddleiv Torsvik** og **Hanne Barvik**. Utstillingen vil stå fram til 3. desember.

Telefondamer på Ørnes-sentralen ca. 1950:

Lita Mosvold (f. Fredheim), Klara Breckan (senere gift Sletten), Svanhild Opsahl (senere gift Høgmo) og Laila Bjørnø.

Fredag, den 20. november 2009 inviterte lederen i Meløy Historielag, Oddleiv Torsvik, seg selv, sin sekretær (fru Unni), samt et knippe gamle telefondamer fra sentralen på Ørnes til et usedvanlig hyggelig møte – av praktiske grunner heime hos en av dem, Liv Selstad Strand.

Hun disket opp med kaffe og noe attåt, og hensikten var å få ned på papir mest mulig av hva de hadde å fortelle fra tida på "telegraffen".

Og her skulle man følge med i timen om man skulle få lagret på "harddisken" alt hva de hadde å fortelle. Kjeften gikk i ett i et par timer, og i hyggelig selskap går tida fort!

F.v.: Liv Selstad Strand, Klara Sletten, Svanhild Høgmo og Hjørdis Hansen.

Onsdag, den 25. november 2009

I anledning Kulturminneåret 2009 arrangerte Salten Museum Meløy, Meløy Historielag og Meløy Kommune utstillingen og foredraget "Telelinjen".

Hele 41 personer fant veien til Ørnes gamle handelssted den siste onsdagen i november, og fikk høre en opplagt Arve Nordsveen fra Norsk Telemuseum fortelle om telefonens historie i Norge.

Publikum satt tett, og fulgte interessert med da han tegnet opp telelinjen fra telegrafens tid, frem til dagens moderne mobiltelefoner.

Etter Nordsveens foredrag, tok leder i Meløy Historielag, Oddleiv Torsvik over. Han ledet en samtale med damer som hadde deler av sitt arbeidsliv på Ørnes telefonsentral. Deres levende skildringer brakte også fram latteren blant publikum.

Telefonutstillingen ble også tatt godt i øyesyn, Arve Nordsveen bidro med utfyllende kommentarer til de interesserte gjestene. De som ønsket det, kunne også lese bøker om telehistorien, eller ta med seg informasjonsmateriell hjem.

Objektene som danner utstillingen "Telelinjen" var produsert mellom 1906 og 2009, og var i hovedsak utlånt til Salten Museum fra Bodø kommunes radiomuseum.

Oddleiv Torsvik hadde et intervju med damene på "Telegraffen"

*God Jul og Godt Nyttår
ønskes fra
Saltens Museum*

" – Vi må jo ha lang mål, det har de i hele verden, lange mål. Hva er femten år imot en plantage av juletrær? Ikke så mege som jeg kan lægge på øyet. Og dør du selv en vakker dag, så vil bornene dine velsigne dig. Det er det som er lange mål. Vi må arbeide for fremtiden."

Knut Hamsun ("August")

Kjære dere i Meløy Historielag
Tusen takk for godt og gjensidig
betraktende samarbeid i 2009.
Vi er heldige som har dere.

Åhven oss i Saltens Museum Meløy